

ENDOSKOPSKA KIRURGIJA NOSA I SINUSA U DJECE

MITJA VELEPIČ, TAMARA BRAUT, MILODAR KUJUNDŽIĆ, RADAN STARČEVIĆ, ROBERT TIĆAC*

Namjera autora je prikazati današnje stavove u endoskopskoj kirurgiji nosa i sinusa dječje dobi. Predstavljaju se apsolutne indikacije za endoskopsku kirurgiju. Posebno se izlaže problem kroničnog sinusitisa dječje dobi kao moguće indikacije za ovu vrstu kirurgije.

Deskriptori: ENDOSKOPSKA KIRURGIJA NOSA I SINUSA, DJEČJI SINUSITIS, KRONIČNI SINUSITIS

Kirurgija nosa i sinusa u dječjoj dobi uglavnom obuhvaća kirurgiju urođenih anomalija nosa i okolnih struktura, estetsku kirurgiju nosa kod adolescenata, kirurško zbrinjavanje trauma nosa i sinusa, kirurgiju tumora nosa te endonazalnu kirurgiju nosa i sinusa. Razvoj endoskopa, instrumentarija za endoskopsku kirurgiju i endoskopskih tehnika razlog je da se je u posljednjih 30 godina naziv endoskopska kirurgija počeo koristiti kao sinonim za endonazalnu kirurgiju nosa i sinusa. Endoskopom je omogućen minuciozan rad u skučenom prostoru nosa i sinusa te maksimalno očuvanje funkcionalnih, kako koštanih, tako i sluzničnih struktura.

S obzirom na specifičnost dječjeg organizma, njegov rast i promjene te intenzivan razvoj drugih medicinskih struka koje zadiru u istu patologiju, kirurškoj terapiji se kod djece pristupa konzervativno i suzdržano. Suzdržanost je prisutna i u razvoju endoskopske kirurgije. Kod djece tek zadnjih 10 godina endoskopska kirurgija predstavlja primarni pristup patologiji nosa i sinusa. Dobna granica te

kirurgije se također postupno i oprezno pomiče prema mlađim uzrastima (1).

U početku je bila endoskopska kirurgija sinusa nametnuta primarno kao intervencija kod kronične upale maksilarnog sinusa. Istovremeno se javljaju pokušaji s intervencijama endoskopskih tehnika i kod kongenitalnih nazosinusalnih malformacija i akutnih orbitalnih komplikacija sinuzitisa (2).

1996. godine je na internacionalnom skupu otorinolaringologa, pedijataru i mikrobiologu u Bruselles-u dogovoren konsenzus o indikacijama za endoskopsku kirurgiju nosa i sinusa u djece. Kao apsolutne indikacije su navedena slijedeća patološka stanja:

- kompletna nazalna opstrukcija kod cistične fibroze uzrokovana masivnom polipozom, ili začepljenje nosa uslijed medijalizacije lateralne nosne stjenke;
- antrohoanalni polip;
- intrakranijalne komplikacije sinusitisa;
- mukokele i mukopiokele;
- orbitalni apsces;
- traumatska ozljeda optičkog kanala (endoskopska dekompresija);

- dacryocystorhinitis uzrokovani sinusitisom rezistentnim na adekvatni medikamentozni tretman;
- gljivični sinusitis;
- neke meningoencefalokele;
- neke neoplazme, uključujući juvenilni angiofibrom itd.

Ironično je međutim da je kronični sinusitis u tom trenutku proglašen kao "moguća" indikacija za endoskopsku kirurgiju (3, 4). Zašto se javlja takav skepticizam prema kroničnom sinusitisu kod djece kao indikaciji za kirurški zahvat?

Kao prvi problem predstavlja pitanje kada se sinusitis kod djece može smatrati kroničnim. Razvoj medicine donio je mnoge mogućnosti za rješavanje patologije gornjeg dišnog trakta, upala nosne i sinusne sluznice. Tu se misli prije svega na mogućnosti ciljane medikamentozne terapije definirane aspiratom sinusa, korištenje CT-a, mogućnosti dijagnostike i terapije alergijskih stanja, testiranje imunoloških funkcija, terapija aspiracijom nosa i sinusa, inhalaciona terapija, općenito bolja zdravstvena zaštita i obučavanje roditelja. Posebno treba istaknuti evaluaciju adenektomije kao prvog stupnja kirurške terapije kod djece sa simptomatologijom sinusitisa (5-7).

*Klinički bolnički centar Rijeka
Klinika za otorinolaringologiju i
cervikofacijalnu kirurgiju

Adresa za dopisivanje:
Prof. dr. sc. Mitja Velepč
KBC Rijeka
Klinika za otorinolaringologiju i
cervikofacijalnu kirurgiju
51000 Rijeka, Istarska 43

Sinusitis u dječjoj dobi je danas rijetka indikacija za endoskopsku kirurgiju nosa. Kirurškoj intervenciji treba pristupiti samo u primjerima kada maksimalna ciljana medikamentozna terapija uz adenektomiju ne postignu izlječenje, kada anatomske anomalije uzrokuju otežanu sinonazalnu drenažu, kod sinonazalne polipoze koja sprječava lokalnu aplikaciju kortikosteroida, kada se javljaju orbitalne, ili intrakranijalne komplikacije sinusitisa i kod odabranih pacijenata s cističnom fibrozom da im se poboljša kvaliteta života i omogućiti lokalnu aplikaciju antibiotika (8).

U zaključku se može reći da su indikacije za endoskopsku kirurgiju nosa i sinusa u djece za određenu patologiju sužene. Usprkos tome, usavršavanje instrumentarija i operativnih tehnika,

omogućava kirurgu da se upusti u nove izazove u liječenju patoloških procesa ovog izuzetno suptilnog područja dječje patologije.

LITERATURA

1. Mladina R, Stiglmayer N, Dawidowsky K, Jukić T, Jurlina M, Trupković-Fotivc B. Endonasal endoscopic dacryocystorhinostomy in a four-month-old infant. ORL J Otorhinolaryngol Relat Spec 2001; 63 (2): 106-9.
2. Velepich M. Problemi liječenja sinusitisa u dječjoj dobi. Medicinski fakultet Rijeka, Sveučilište u Rijeci, Magistarski rad 1978.
3. Clement PAR. Pediatric endoscopic surgery - does it have a future? Int J Pediatr Otorhinolaryngol 2003; 67 (suppl 1): 209-11.
4. Ramadan HH. Surgical management of chronic sinusitis in children. Laryngoscope 2004; 114 (12): 2103-9.
5. Randall AC. Is there a future for pediatric sinus surgery? An American perspective. Int J Pediatr Otorhinolaryngol 2003; 67 (suppl 1): 213-5.
6. Lieser JD, Derkay CS. Pediatric sinusitis: when do we operate? Curr Opin Otolaryngol Head Neck Surg 2005; 13 (1): 60-6.
7. Ramadan HH. Timing of endoscopic sinus surgery in children: is there an impact on outcome? 2001; 111 (10): 1709-11.
8. Chang PH, Lee LA, Huang CC, Lai CH, Lee TJ. Functional endoscopic sinus surgery in children using a limited approach. Arch Otolaryngol Head Neck Surg 2004; 130 (9): 1033-6.

Summary

PEDIATRIC ENDOSCOPIC NOSE AND SINUS SURGERY

M. Velepich, T. Braut, M. Kujundžić, R. Starčević, R. Tićac

The aim of the author is to present concepts in pediatric endoscopic nose and sinus surgery nowadays. Absolute indications for endoscopic surgery are discussed. Special attention is given to the problem of chronic sinusitis in children as "possible" indication for this kind of surgery.

Descriptors: ENDOSCOPIC NOSE AND SINUS SURGERY, PEDIATRIC SINUSITIS, CHRONIC SINUSITIS